Ч. 229 (13.784). Львів, субота 8. вересня 1934. Poсztowa opłatę opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-28.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Закінчення конґресу національних меншин.

БЕРНО, 6. 9. ПАТ. На конґресі національних меншин відбулася широка дискусія на тему двосторонних меншинєвих договорів. На конґресі принято резолюцію, щоби перед принятям якоїнебудь держави до Ліґи Націй поставлено як передумову виконувати моральні і правні засади, на яких спирається Ліґа Націй. Конґрес закінчив свої наради один день скорше.

Совітський троянський кінь у Женеві.

У французькій пресі замітний зворот проти принятя Совітів до Ліґи Націй. З цього приводу пише м. ін. „Матен": „Готовляться сьогодні відчиняти Совітам двері до Ліґи Націй. Таксамо засліплені троянці ввели величезного коня до міста, якого залишили греки як дарунок заміреня, а з якого вийшов ворог, щоби спалити місто і повбивати мешканців. Троянці могли бодай оправдуватися тим, що помилились. Члени Ліґи Націй зроблять свідомо помилку, яка не дасться вічним оправдати, якщо до женевської мирової установи допустять непримирного і невблаганого ворога. Совіти виповіли Лізі в дні її повстання війну на ножі і все давали докази, що всяка ріжниця між ними та комуністичним інтернаціоналом і комуністичною партією є абсурдом і ганебним обманом. На 14-ім конґресі комуністичної партії відповів Сталін на запит, чому Совіти не хотять знати Ліґи Націй. Сталін покликався на комісаря закордонних справ Літвінова, того самого, що завтра буде парадувати в Женеві і давати державам мудрі науки про завдання Ліґи. Сталін заявив, що Совіти не хочуть приступити до Ліґи, бо вона є організацією, призначеною до маскування воєнних приготувань. „Якби ми мали приступити до Ліґи, говорив він, то мали би тільки вигляди дістатися між молот і ковало. Не хочемо ні одного ні другого. Ліґа Націй і Льокарно це майже те саме. Етикета нас не здурить". Опісля Сталін заявив перед 80 комуністичними представниками з ріжних держав, що Совіти перш усього тому не є членом Ліґи, бо не можуть взяти на себе відповідальности за імперіялістичну політику Ліґи. Ліґа є зміцненням імперіялістичних держав, які роблять власні інтереси".

Ліґа Націй, пише „Матен", сильно ошукується серед таких умовин, якщо думає, що охорониться перед защіпленням того бацилля, який розносить Сталін, Літвінов і спілка.

Московська боротьба за хліб.

Кара смерти за крадіж 50 фунтів збіжа. — „Червоні" діти як сторожі. — Денунціюють навіть умираючих родичів.

(УП) Льондонська газета „Морнінг Пост" з 18. 8. приносить короткі звідомлення із Совітів від свого власного кореспондента. Їх подаємо в перекладі.

„Боротьба за збіжа по всіх Совітах між урядом та селянами шаліє так, як це було і в минулих роках. Агенти уряду роблять усе, що в їх силі, аби лише звезти збіжа до стоділ, де можна буде охороняти сторожею. Селяни знову стараються задержати його якнайдовше на полі в надії, що через те вдасться їм заощадити більше хліба для себе. Як і в минулих роках, брак організації є причиною, що велика частина збіжа зовсім пропадає. У багатьох випадках і сіно і збіжа лежало довгий час незложене на полі. Совітські газети з 5. VIII., себто з того часу, в якому жнива вже повинні бути укінчені, пишуть, що тільки 76 проц. сіна було скошено і тільки 60 проц. зложено в копиці. Це вказує, що велика частина сінозбору вже пропаща. Зі збіжа тільки 101,424.000 акрів (51 проц. засіяної площі) було зжато, а тільки 54,480.000 акрів зложено в копиці. Зі всіх сторін совітська преса пише про втрату у збіжю.

Московська газета „Економіческая Жизнь" з 5. 8. подає, що в деяких совхозах на Криму втрати доходять до 300 кг. на акрі, а це є більше, між третина цілого збору. На приказ Москви зорганізовано відділи збирачів, але за ними треба було висилати наглядачів, бо вони старалися дещо зназбираного заховати для себе. Так само, як у минулому, так і тепер використано організації комуністичних дітей, звані „легкою кавалерією", щоб охороняли збіжа перед селянами. Ця „легка кавалерія" сторожить зі спеціяльних башт за збіжевими „злодіями" і доносить про все владі, навіть колиб це були їх власні родичі або крівняки.

Головний совітський прокурор Акулов дав наґану свому льокальному агентові за те, що він був за лагідний з тими людьми, які ломили так званий закон святої спільної власности, виданий два роки тому, та видав наказ, щоб карати смертю кожного того, кого зловлять на крадежі більше, як 50 фунтів збіжа.

В теперішню хвилину тяжко зробити підсумки щодо цьогорічного збору, бо завідателі колхозів та совхозів подають менші числа, щоб раз платити меншу данину, а дальше тому, бо скількість посіяного чи зжатого збіжа не конче відповідає тому, що звезли до стодоли.

Одначе можливо, що совітський уряд витисне при помочі гострих засобів 22 мілiони тон хліба, потрібних на зиму для прокормлення міст та совітської управи. Судячи по заходах, піднятих урядом та по приватних листах, жнива не виглядають добре і населення терпить голод. У деяких повітах пуд муки коштує на вільному ринку сто до стопятьдесять рублів, коли в той час місячна плата середнього робітника доходить місячно від 125 до 200 рублів. Промислові робітники дістають малі порції хліба по мінімальних цінах, але тисячі селян того не дістають.

Ґазета „Ізвестія" з 4. 8. нарікає, що в ресторанах на пароплавах на Україні обіди подають без хліба, коли перед війною всі ресторани в цілій імперії подавали хліб зовсім безплатно.

Австрія побоюється інтриґ Югославії.

ПАРИЖ, 6. 9. ПАТ. Австрійський міністр закордонних справ Вальденеґ в інтервю у „Репюблік" заявив, що відношення Австрії до Італії таке саме, як за канцлера Дольфуса. Австрія задумує звернутися до французького уряду, щоби приязно, але одночасно дуже рішуче остерегти Югославію перед небезпекою, яка може повстати з потурання інтриґ австрійських еміґрантів, що втікли до Югославії. Міністр сподівається, що в Женеві виразно потвердять непорушність і незалежність Австрії. Австрійський уряд переведе конверсію позички, яку дістав від Ліґи Націй.

Летючки з відозвою Гітлера в Парижі.

Французька преса повідомляє, що в Парижі якийсь молодець давав у середмісті Парижа прохожим і перекупкам летючки писані гарною літературною французькою мовою з відозвою і фотографією канцлера Гітлера. Зміст летючки це різка критика версайського договору.

Куди мають дітися українські матуристи?!

Прилюдний запит до пп. міністрів освіти та внутрішніх справ.

Впродовж найближчих тижнів будуть відбуватися вписи до високих шкіл у Польщі. Одночасно ці тижні будуть в цьому році знову тижнями великого розчарування, психічного потрясення, огірчення і безлічі трагедій. Як щороку, так і цього треба сподіватися, що супроти українських матуристів, абсольвентів середніх шкіл, буде в найширших розмірах стосований фактичний „нумерус клявзус", і що сотні української молоді найдуть перед собою двері високих шкіл у Польщі зачиненими. Це торкається головно високих фахових шкіл і факультетів — медицини, ветеринарії, політехніки і і., — куди продістаються лише нечисленні одиничні щасливці, що можуть покористуватися якоюсь впливовою протекцією. „Славний" вже є нпр. львівський медичний факультет, який у минулому році прийняв 5 (пять) українців на 1-ий рік.

Української молоді на практиці не торкаються кількакратні поклики ріжних міністрів, щоби батьки скермовували своїх студіюючих дітей до фахових шкіл, — бо української молоді туди не допускають. Не має теж значіння факт, що в українському народі нема надміру інтеліґенції і нічого лякатися її надпродукції. Не під нашою адресою адресовані теж соймові заяви самих ендецьких політиків (які все ще надають тон високим школам), що відсоткове відношення студіюючої високошкільної молоді повинно відповідати відсоткові даної національности в загальному числі населення. Колиб та засада, виголошувана з думкою про надмір жидівських студентів, була застосована до українців, то треба би вдвоє збільшити число українських матуристів і всіх їх без виїмку приймати до високих шкіл! Тимчасом і з істнуючої скількости українських абсольвентів середніх шкіл навіть половина не дістає змоги студіювати у високих школах.

У цьому році грозить нашій молоді ще більша небезпека. Польська вулиця зареаґувала на заяву мін. Міхаловського та встановлення табору у Березі — ще дужчими антиукраїнськими настроями. Істнують познаки, що ті настрої дійшли аж до університетських мурів. Не є виключене, що вони відібються знову на загалові молоді.

А тут польське громадянство й усі офіціяльні чинники домагаються від нас, українських політиків, громадян і батьків „санації" відносин серед української молоді, погрожуючи загальними репресіями. Як можливо боротися з нездоровими проявами скрайніх течій, коли рік-річно справа прийняття наших хлопців і дівчат до високих шкіл лиш радикалізує настрої і популяризує серед молоді націоналістично-революційні гасла! Що практично варта вся наша боротьба з тими настроями й гаслами, заяви політичного проводу й поклики церковних єрархів, коли непорушно стоять навіть такі перешкоди, як щорічна барієра у брам високих шкіл!

Куди має дітися українська молодь?! Страшна павперизація такого селянського народу, як український, не дозволяє висилати її до високих шкіл за кордон, а коли хто й вишле туди свою дитину, то це лише втрачені роки й гроші: бо потім треба нових літ турбот, грошей і науки для нострифікації диплому.

Після високих шкіл все одно вступ до всіх державних і самоуправних установ для укра- їнців зачинений, хоча вже й пок. міністр Пе- рацький заявляв, що українська інтелігенція буде допущена до варстатів праці. Але й на- віть до високих шкіл важко дістатись, тяжко здобути собі відсунення на кілька літ турбот, як здобути кусник хліба...

Куди має дітися українська молодь?! Що мають робити батьки зі сотнями і тисячами ді- тей, які тиняються без можливости покінчен- ня студій?! Чи призадумувалися над цим пи- танням відповідальні державні керманичі шкільної і загально-національної політики?

Ми, українські політики й батьки, раді бу- либ почути відповідь на це питання, яке зга- няє сон з очей, та якого змістом є трагедія на- роду.

Пос. Сергій Хруцький.

——o——

З церковних справ.

ЗІЗД КАТОЛИЦЬКИХ ЕПИСКОПІВ ПОЛЬЩІ.

Дня 5. ц. м. почався у Ченстохові зізд ка- толицьких епископів усіх трьох обрядів з ці- лої Польщі. Львівську гр.-кат. Архиепархію репрезентує на зізді Преосв. д-р Іван Бучко, епископ-помічник, Перемиську Епархію Пре- освящений Йосафат Коциловський; зі Стани- славова сподіються приїзду Преосв. д-ра Гри- горія Хомишина. Зізд, на якому мають бути вирішені дуже важні справи, що торкаються життя церкви в Польщі, заповіджений на три дні.

ЕВХАРИСТИЧНИЙ КОНҐРЕС У ХОЛМІ.

З польської преси довідуємося, що в днях 8. і 9. ц. м. відбудеться Евхаристійний Конгрес у Холмі, до якого приготування йшли здавна. У Конґресі мають взяти масову участь католи- ки воєвідств: люблинського, волинського і по- ліського. Зачуваємо, що на тому Конґресі бу- дуть також заступлені гр.-кат. парохії на Холмщині: Городло над Бугом і Грабовець ко- ло Замостя, якими кермують галицькі оо. Васи- ліяни.

БУДОВА КОСТЕЛІВ НА ЛЕМКІВЩИНІ.

На Лемківщині йде тепер жива акція в справі будування костелів. Саме тепер кінчать будову костела в Лабовій, а небавком зачнеть- ся будова костелів в Устю Руськім, Високій, Гладишові, Крампні та в кількох інших лемків- ських селах. У всіх тих місцевостях, як вика- зують віроісповідні цифри в шематизмі Пе- ремиської Епархії, є всього по кілька душ ри- мо-католиків.

ВЕЛИЧАВА ЦЕРКВА.

У Пряшівщині, в містечку Михалівці, що належить тепер до Словаччини, почали буду- вати нову греко-католицьку церкву св. Духа при монастирі оо. Редемптористів. Проєкт бу- дови виконав архітект Володимир Січинський з Праги. Новий храм буде належати до най- більших церков, які будувалися на Закарпат- ті в останніх роках. Розрахований він на 1500 вірних. Головний кістяк будови буде зі залізо- бетону, таксамо як і всі перекриття та бані; са- мі стіни мають бути з порожньої цегли. Ціла будова зроблена у византійському стилі з від- тінком тих своєрідних рис, які зустрічаються в будівництві княжої доби на Україні, зокрема в Києві і Чернигові. Але з огляду на матеріял (залізо-бетон) і модерні конструктивні засоби будова, при всій своїй монументальності, ді- стане легкі форми, багато світла і повітря та не має зайвих додатків і перевантажених прикрас.

Великі маневри під Нірнбергом.

БЕРЛІН, 6. 9. ПАТ. На нац.-соц. конгресі в Нірнберґу німецьку армію репрезентує деле- ґація старшин з міністром Райхсвери ген. Бльом- берґом і шефами сухопутної армії ген. Фрічем та маринарки адм. Редером. Сильні відділи пі- хоти, артилерії, кінноти і саперів сконцентровані від кількох днів під Нірнберґом. Дня 10. ц. м. всі ті формації у воєнній зброї, споматані змо- торизованими відділами з танками і панцерними самоходами, відбудуть великі вправи, закінчені дефілядою перед Гітлером, як головним вождом німецької армії.

Наша культурна нужда.

II. КНИЖКОВА ПРОДУКЦІЯ.

Ще гірше стоять справи на фронті україн- ської книжкової продукції.

В 1932 р. вийшло в Польщі 9.695 назв не- періодичних видань, у кількості 24.654.400 при- мірн. (наклад). З того на видання в українській мові припадало 288 видань або 2.9% загалу і 827.300 накладу, або 3,2%. На видання в поль- ській мові припадало 83.7% видань і 86,8% на- кладу, в жидівській і гебрайській мові 7,1% ви- дань і 5,7% накладу, в німецькій 1,5% ви- дань і 1,1% накладу, в білоруській 0,3% видань і 0,1% накладу, в російській 0,8% ви- дань і 1,0% накладу, на видання в інших мо- вах — 3,7% видань. З порівнання процентової участи поодиноких національностей Польщі в книжковій продукції з процентовою участю в періодичних виданнях виходить, що укра- їнці, поляки і жиди займають, з деякими ва- ганнями, ті самі місця в обох родах видань з тим, що на українську і польську мову припа- дає трошки нижчий процент неперіодичних видань ніж процент періодичних видань, (укр. мова 2,3 і 3,5, польська 83.7 і 84,3, а на жидів- ську мову значно вищий процент (7,1 і 5,1). Натомісць дуже велика ріжниця заходить що- до видань у німецькій мові; в періодичних ви- даннях на неї припадало 5,1%, а в неперіодич- них виданнях припадає всього 1,5%. Поясня- ється це мабуть тим, що німці мають до дис- позиції книжки, видані в Німеччині і Австрії, отже не потребують займатися їх виданням у Польщі в такій мірі, як це потрібно для ін- ших національностей. Обниження процента- вої частки українських, польських і німецьких неперіодичних видань, у порівнянні до періо- дичних видань, пішло на рахунок видань у жи- дівській, російській і інш. мові. Коли затрима- ти для поодиноких національностей або на- ціональних мов приблизно ті самі місця в не- періодичних виданнях що й у виданнях пері- одичних, відпадає потреба повторювати тут для порівнання процентове відношення націо- нальних груп населення. І при неперіодичних виданнях мусимо повторити увагу, зроблену при виданнях періодичних, щодо того, що се- ред видань у польській мові є значне число ви- дань змістом і духом жидівських.

Подібно як і при періодичних виданнях подивимось, скільки припадає на українські землі неперіодичних видань і як вони ділять- ся щодо мови. Із загального числа 9695 не- періодичних видань на пять воєвідств з укра- їнською більшістю населення припадало 1371 видань, або 14,1%, трохи менше ніж періодич- них видань, котрих припадало на укр. землі 15.8%. З тих 1371 неперіодичних видань ви- йшло в мовах: польській 952, або 69,5%, в укра- їнській 275, або 20,0%, в жидівській і гебрай- ській мовах 69, або 5,0%, в німецькій 9, або 0,7%, в російській 9, або 0,7%, в білоруській 3, або 0,2%, в інших мовах 54 або 3,9%. Про- центова участь поодиноких національностей у неперіодичних виданнях майже така сама, як і у виданнях періодичних, при маленькому зменшенню в усіх національних групах, на ко- ристь видань в інших (головно чужих) мовах. Як ми мізерно представляємось щодо книжко-

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 8. ВЕРЕСНЯ 1934.

СТ. ШМАНЬКОВЕЦЬКИЙ 3)

Двацять років тому...

(Докінчення.)

Ніч з дня 2-го на 3-ого вересня була ланцюгом предовгих годин вижидання на хід дальших подій.

За той час львівське шумовиння в поті чола випорожнювало залишені австрійським вій- ськом багаті магазини а то й добиралося до опу- стілих приватних мешкань.

Прийшов ранок 3. вересня. Було тепло й со- нячно, як у австрійському звідомленні. Тихо і пусто. На ратуші маяв білий прапор. Понад да- хами снувалися жах, трівога, сум і жалоба. Ма- ло людей видно було на вулицях: дехто визирав в брами.

Я вийшов рано з хати, перейшов Личаків, заглянув на Ринок, опісля зайшов до Павлика, про котрого знав, що він єдиний з членів Голов- ної Української Ради залишився у Львові. Ста- рий лежав у ліжку, прибитий, зневірений, просто зломаний психічно.

Опісля стрінув я урядничку з адміністрації „Діла" пішли ми вдвоє на вул. Зелену, де наді-ялися побачити першу російську стежу. Зайшли аж до будинку водопроводів, та російського вій- ська не було видно. Вернулися в місто і щойно на вул. Чарнецького біля винарні Діболіца і Ярніца, зупинившися, побачили ми кавалерій- ську стежу, що саме їхала від Зеленої рогачки. Було це пятьох драгунів у синіх штанах зі спи- сами в руках, на гарних легких конях. Напереді їхав штабскапітан з китицею свіжих квітів: ді- став їх на рогачці від львівських русских дам, — яких делегатки ждали на трьох рогачках себ- то: Зеленій, Личаківській та Жовківській.

Російська стежа всеж таки входила обережно й з деяким недовірям, бо на Зеленій рогачці по- бачивши людину в однострою, окружили її зі списами, готовими до атаку і хотіли взяти в по- лон — бідного акцизового стражника. Щойно після довших переговорів дали себе переконати і пустили бранця на волю.

Люди на вид цієї стежі мали сльози в очах.

В годині 11.45 стнула стежа перед брамою ра- туша, де була зібрана Міська Рада з президією на чолі та консулі: арґентинський Кандіоті (о- женений з львовянкою Вітошинською), данський Альфред Захарієвич та б. французький Сверчерський.

Провідник стежі відчитав приказ команданта військ ґен. фон Роде про зайняття міста, за- жадав видачі ключів міста та візвав представни- ків Львова, щоби явилися на рогачках: Личаків- ській та Жовківській. Запевнив теж, що росій- ське військо дружно ставиться до населення та з довірям увійде в місто. На Личаківську рогач- ку поїхали Рутовський, Шталь, Шляйхер і Ґінґ- лер, де відбули з ґен. фон Роде конференцію в справі входу військ до міста.

Роде зажадав безумовної запоруки безпеки для свого війська, себто 16-ох заручників, а саме: 4 поляків, 4 українців, 4 жидів та 4 старорусинів.

Заручниками тими стали: Вчеляк, кс. Ши- дельський, Болеслав Левицький, Стеслович, о. ректор Йосиф Боцян, Павло Войнаров- ський, дир. Микола Заячківський, д-р Юлій Гірняк, о. Давидович (парох Преобра- женки), Іван Лісковацький, д-р Лев Павенцький, Микола Третяк, д-р Яків Діямант, Ізидор Йонас, д-р Герман Рабнер та Микола Вайнреб.

Митр. Шептицького, що зголосився добро- вільно, Роде счеркнув, заявляючи, що він самим своїм становищем і так уже відповідає за спо- кій українського населення.

Друга делеґація Ради міської (Хлямтач, Ту- ліє та Вчеляк) явилась одочасно на Жовків- ській рогачці, де їх приняв ґенерал Парчевський.

Згодом стали входити до міста поодинокі дрібні відділи піхоти, що вже в пополудневих годинах поробили знайомства з дівчатами, біля Преображенської церкви.

У перших годинах росіяни зробили рух і ме- тушню серед населення. Одні побоювалися тру- сів, нищили все, що могло би не подобатись мос- калям, інші зносили зброю до ратуша й музея ім. Собіського і т. д.

Після третьої години пополудня стали входи- ти до міста більші відділи піхоти, кінноти й ар- тилерії, водночас з трьох рогачок та переходили в напрямку трьох інших рогачок себто Стрий- ської, Городецької та Янівської. Обсаджено вій-ськові будинки при пл. Бернардинській, при вул. Валовій, цитаделю та касарні.

Та першим російським гостем був у Львові панцирний поїзд, що вже в 10. год. рано був на Підзамчі а в 11. на головному двірці.

Велика армія мала війти до Львова щойно коли заручники будуть під охороною і населення зложить зброю, себто до 6. год. ранку наближа- чого дня. В міжчасі вже було чимало вищих офіцирів у місті, що примістилися в готелі Жор- жа, ходили вулицями, вступали до крамниць. Перед будинок „Просвіти" заїхав на коні хорун- жий Личко, став розпитувати про деяких ви- значніших українців. Він, як виявилося, був ко- лись студентом львівської техніки, говорив ви- ключно по українськи, по закупи заходив лиш до українських крамниць. Познайомившися з ним таки під самою „Просвітою", ходили ми по місті, завели розмову, а коли я його згодом спи- тав: „Що ви властиво нам привозите?", відповів щиро: „Те, що в нас є — неволю..."

Пізно увечір заїхав до ратуша військові

вої продукції, в порівнянні до інших національностей нашого краю, це видно з нижче поданої табелі з пересічю населення, що припадає на одну книжку, видану в 1932 р., на території пяти воєвідств з укр. більшістю (дані про населення з 1931 р.):

у поляків одна книжка на	1.910 душ
у німців одна книжка на	10.333 душ
у жидів одна книжка на	16.174 душ
в українців одна книжка на	22.193 душ
Разом по краю одна книжка на	6.710 душ

І тут треба мати на увазі, що коли українська книжкова продукція майже вичерпується тим, що вийшло на території 5 воєвідств з українською більшістю (поза межами цих воєвідств вийшло всього 13 книжок), то головна маса книжкової продукції інших національностей, з якої вони користають, зосереджена у видавничих центрах поза межами цих воєвідств.

Щодо своїх внутрішніх прикмет, то українська книжкова продукція мало чим відріжняється від цілої книжкової продукції в державі. На праці оригінальні в цілій державі припадає 94,6%, в українців 94,1%, на переклади 5,4% і 5,9%. На друки самостійні в цілій державі 84,7%, в українців 94,5%, на відбитки 15,3% і 5,5%. На видання обемом до 4 аркушів в цілій державі припадає 72.9%, в українців 74,7%, на видання понад 4 аркуші в цілій державі 27,1%, в українців 25,3%.

Цікаві маємо дані щодо накладців неперіодичних видань. В цілій Польщі найбільше видань припадає на книгарняно-видавничі фірми — 22,5 проц. і на промислово-торговельні фірми враз з редакціями часописів і приватними школами — 22,2 проц., відтак ідуть суспільні організації — 14,7 проц. й державні та самоврядні установи — 10,6 проц., на видання самих авторів припадає 2,1 проц. всіх видань. Інші категорії видавців поминаємо, для скорочення викладу. Інше процентове відношення поодиноких категорій видавців маємо при виданнях у польській і українській мові. Майже всі державні і самоврядні видання припадають на польську мову й становлять 12,0 проц. усіх польських видань. В українській мові не виказує офіціяльна статистика жадного видання накладом публичних установ. (Виглядає це неправдоподібним, бож шкільна кураторія прецінь видає якісь українські підручники). На книгарняно-видавничі фірми в українців припадає 35,4 проц., у поляків 21,9 проц., на промислово-торговельні фірми в українців 13,2 проц., у поляків 24,5 проц., на суспільні організації в українців 18,4 проц., у поляків 14,5 проц., на авторів в українців 6,0 проц., у поляків 1,9 проц.

Як бачимо процентове відношення між виданнями поодиноких категорій накладців у поляків зближується до процентового відношення у всіх національностей держави разом, натомісць в українців ці процетові покажчики відбігають у сторону збільшення участи книгарняно-видавничих фірм, суспільних організацій і авторів та зменшення участи приватно-торговельних фірм. З цього виходить, що український книжково-видавничий рух спирається головним чином на книгарняно-видавничі фірми і суспільні організації, а польський на торгов.-промислові підприємства, книгарняно-видавничі фірми і державні та самоврядні установи.

Щодо внутрішнього характеру неперіодичних видань, то між виданнями в мовах усіх національностей Польщі й виданнями в українській мові заходить значна ріжниця. В мовах усіх національностей на наукові видання припадає 24,6 проц., в українській мові— 9,7 проц., на красне письменство відповідно 12,2 проц. і 18,7 проц., на підручники 5,5 проц. і 5,3 проц., на популярно-наукові видавництва 13,4 проц. і 31.2 проц., на документи суспільного життя 44,3 проц. і 35,1 проц. З цього порівнання виходить, що наукова література в українській мові представляється дуже слабо, в порівнанні до наукової літератури в мовах усіх національностей Польщі. Натомісць досить добре представляється в українців справа з красним письменством, а особливо з популярно-науковою літературою, серед видань в українській мові на ці видання припадає значно вищий процент, ніж серед видань у мовах усіх національностей. До документів суспільного життя зараховують календарі, всякі звіти, відозви і ін. З огляду на малу культурну вартість переважної частини цього роду видань, значно нижчий процент їх серед видань в українській мові, ніж у виданнях в мовах усіх національностей, треба уважати моментом для нас додатним.

Взагалі видавничо-книжкова продукція в українській мові щодо своїх внутрішніх прикмет і характеру представляється не найгірше. І все булоб добре, якби вона **численно** не була так скандально мала, в порівнанні до інших народів у Польщі та якби ці видання не залягали довгими роками на книгарських полицях, а дійсно розходились серед українського населення. Але загально відомо, що справи у нас під цим оглядом стоять дуже зле. Доказом цього може служити м. ін. число і величина наших публичних бібліотек. Представимо це на тлі бібліотечної справи в цілій державі.

Андрій Вовчанський.

Східно-китайська залізниця.

МОСКВА, 6. 9. ПАТ. За відомостями з кол. зближених до японської амбасади, з японського боку висувають як умову сфіналізування переговорів у справі купна східно-китайської залізниці демілітаризацію совітського Далекого Сходу згідно з трактатом у Портсмут в 1904 р. На думку тутешніх дипльоматичних кол таку умовину Совіти відкинуть. Японії залежить на усуненні совітської летунської бази з Владивостоку.

командант міста полковник гр. Сергій Шереметев, людина споріднена з найвищою російською аристократією, колишній заступник ґубернатора Волині, гладка, культурна людина; заняв мешкання през. Наймана. Тої ночі крім MSO робили службу вже й російські стійки.

Російські салдати, коли мали змогу, входили охотно в розмови з людьми, а з розмов тих було видно, що це мужики темні, обдурені та в нічому не визнавалися. Про австрійське військо висловлювалися з пошаною й признанням. Особливо хвалили піхоту, грізну в наступах на баґнети. Зрештою цілу війну брали злетка, розпитували про Перемишль, обіцювали за три дні дати собі з ним раду, а опісля вибиралися в дорогу на Будапешт та через Краків на Відень, так, що за дві неділі Австрія мала лежати мертва.

Багато довідалося населення Львова про дотогочасні бої, які йшли під Стояновом, Камінкою Струмиловою, Куликовом, Красним, Підгайцями та Миколаєвом. „Русскій ґород Львов“ видався салдатам „очень красівим ґородом“.

Та правдиву силу російського війська мав Львів нагоду бачити щойно 4. вересня. Коли заручники були вже в маґістраті (на ніч відвозили їх під крісами до готелю Жоржа) стало від трьох рогачок плисти військо. Піхота робила враження каламутної ріки, яку повінь гнала вперед.

Перед відділами грали дрантивенькі військові музики, інші відділи співали унісоно:

Пішет, пішет цар немецкий
Пішет рускому царю:
„Атабю я твою землю
Сам в Расію жіть пайду“.

Ще інші ревіли „салявя-пташечку“, при чому вигукували і свистали, як яка орда Тамерлана.

На місто роокинено з авт летючки до поляків, „русинів“, чехів та до „русского народа“ в Ґаліцівє.

При відділах піхоти їхали в повозах бородаті батюшки. Пізніше їхала кіннота та артилерія. Аж ляк збирав, коли було подумати,, що ці безчислені хмари сувуть на наших батьків, братів і синів. Коли я годину глядів на цю безмірну силу, пригадався мені Міцкевич, що глядячи колись на здисциплиновані царські роти, забув, що це вороги його батьківщини й народу та спромігся на такий глибокий вияв спочуття:

О, бідний хлопе собачо покірний,
Твоє геройство з гріхом тебе вяже.
Якаж заплата? Пан з усміхом скаже:
„Він як собака був до гробу вірний.
Бідний салдате, жаль твоєї долі,
Одно лиш знаєш геройство — неволі“...

У міжчасі Шереметев склав візити еп. Більчевському й Теодоровичеві, митрополита нашого поминув. У Шереметева явилась депутація від українців під проводом проф. В. Шухевича. В склад її входили: о. д-р Боцян, д-р Гірняк, дир. Заячківський, д-р Охримович, Кость Паньківський, д-р Федак, усіх 11. Приняв він її більше як холодно, а то й нечемно.

Тимчасом з почину голови Надзірної Ради спілки „Діло“ Заячківського, пок. д-ра Охримовича та Айхельберґера постановлено видавати далі „Діло“. До редакції прийшли до праці Михайло Рудницький та Степан Чарнецький. На чоло поставлено більше з тактично-декоративних оглядів д-ра Іляріона Свєнціцького, а на дорадника призвано Михайла Павлика. Вийшло число з датою 5-го вересня, де були статті про вхід російських військ до Львова, відозва до українців міста Львова, відозва начального вожда до поляків, не конче тактична стаття п. н. „В окупованій области“, що зачиналася від слів: „Основою власти в окупованій „теритоpії є сила, а не право“, посмертна згадка про д-ра Льва Коссака, написана Іваном Франком та деякі новинки. Це число вийшло без цензури бо цензора не можна було відшукати. Примірник цей подав Шереметеву д-р Лев Павенцький, який у довшій розмові пояснював йому деякі місця. Так оповідав мені другої днини особистий секретар Рутовського інж. Евстахій Жебровський, що служив зі мною у Краєвім Виділі, а мимоходом кажучи був рідним братом авторки романів з українського життя, що писала по французьки під псевдонімом **Semene Zemlak**.

На другий день ми зійшлися в редакції ранком, щоби приготовити число. Коли щіткова відбитка першої колюмни була готова й лежала на столі, відчинилися двері і ввійшло двох російських старшин. Був це підполковник Фатянов і козацький старшина Яцевич, засуджений перед роками у Львові за шпіонажу на кілька років вязниці, опісля виміняний за австрійського старшину увязненого в Росії.

Фатянов спитав різко: „Здесь „Дело“? На потакуючу відповідь сказав гнівно: „Ви пачому ка мне не прішлі?“

— Бо нас ніхто не призивав — відповів один з членів.

— Ґде начальний редактор?

Свєнціцький задубів, схилившись над бюрком.

Фатянов глянув на відбитку „Діла“ і сказав голосно: „Дела“ нет і вовсе не будет“.

Опісля вийшов, вступив до „Просвіти“, де нікого не застав, лиш сторожеві Севастіянові Гупалові казав вивісити негайно „русскій флаґ“.

Так припинилося видавання „Діла“.

З того часу перервалося явне життя львівських українців.

І так химерна доля розвіяла вже на початку війни наші мрії й сподівання і з того часу кидає нами, як копаним мячем...

Конспірація і родичі.

Як ОУН „революціонізує" дітей та розкладає родину?

У „Меті" появилася чергова стаття з циклю статтей про відносини серед шкільної молоді, шляхи і практичні наслідки роботи підпілля та можливости боротьби з нею. Зібрані у цій статті ревеляції приказали кидають яскраве світло на найболючішу і найменш зясовану проблему. — Прим. Ред.

СЛІПОТА І БАЙДУЖНІСТЬ БАТЬКІВ.

Як реагує українське громадянство на „діяння" конспірації в середніх школах?

Не можна сказати, щоби ця реакція була помітна й одноцільна. Преса пише про ці справи звичайно тоді, коли вже заістнують поодинокі факти, отже арешти або судові розправи. Ширші, синтетичні статті появляються незвичайно рідко. Признаємо, що це речі мало відомі та, що найважніше, про них справді важко писати. А родичі? Вониж найбільш, бо безпосередньо заінтересовані всім тим, що діється серед їхніх дітей. Треба ствердити, що родичі, у подавляючій більшості, про те **нічогісінько не знають.** Який болючий глум: діти законспіровані справді лише перед своїми власними родичами... Викинення зі школи, арешт, судове слідство заскакує звичайно кожного батька вже як доконаний факт. І звичайно тоді починається і індивідуальна, для кожного окрема реакція. Отже біганина, прохання, шукання впливових чинників для інтервенції. А коли заходи не вдадуться, все залишається по старому, наступає байдужна бездільність. Президія Української Парляментарної Репрезентації візвала недавно прилюдно родичів надсилати дані про усунення їхніх дітей зі шкіл і дістала... три відповіді. На кількадесять випадків!

ХОЖДЕНІЄ БАТЬКІВ ПО МУКАМ...

Для характеристики сказаного опишемо подрібніше одну подію, що сталася весною минулого року. У звязку з нахідкою вибухових матеріялів невідомого походження на стриху одного дому при одній вулиці у Львові, наступили тоді арешти дітей одної середньої школи — під замітом приналежности до ОУН. Родичі, стривожені масовістю потягнених до переслухання, вислали депутацію до Кураторії. Тут не добились нічого. На їхне домагання, щоби слідство вела не поліція, лише шкільна влада, наступила відповідь, що предмет слідства політичний, отже належить до чинників поліційних, а не шкільних. Вслід за цим делегація пішла до воєвідства. Тут довідалася вона, що всі переслухані діти (числом понад 30) стоять під замітом приналежности до т. зв. юнацтва, яке є підчинене нелегальній організації ОУН і зорганізоване по всіх українських середніх школах. Родичі цьому рішуче заперечили, запевнюючи, що знають своїх дітей, що діти ці займаються лише наукою, сидять дома, з ніким не стрічаються і т. п. Зрештою про це родичі запевнювали зовсім щиро не лише представника влади, але й одні одних, організуючи депутацію... І ось дістали несподівану пропозицію: піти до слідчого відділу, де мав бути переведений доказ правди. Те, що їм тут перечитали й показали, було справді несподіване, але й цікаве...

„РЕВОЛЮЦІЙНІ" ЕЛЯБОРАТИ І СУМНІ НАСЛІДКИ ДИТЯЧОЇ ЗАБАВИ.

Їм відчитали кільканацять „еляборатів", писаних на картках, видертих з учнівських зшитків. Еляборати мали форму звідомлень, немов відповідей на поставлені питання. Зміст у всіх подібний, не виключав теж, що вони були зроблені на підставі якоїсь одної інструкції або зразка. Отже в першому уступі були невинні й мало небезпечні реляції про побут на феріях, про працю в читальнях і установах, прилюдні виступи, перечитані книжки. Та наголовки книжок уже викликували застереження. Переважно всі вони були згідні з книжками, поручуваними до читання в нелегальних бюлетенях ОУН. Отже були книжки про шпигунство (нпр. Берндорфа: „Шпеґоство"), про підпільну діяльність Пілсудського і ППС у передвоєн. часах („Бойова"), боротьбу ірляндців за визволення і т. п. З українських книжок на почесному місці стояв „Націоналізм" Донцова. В дальших уступах згадувалося про національну свідомість населення тої місцевости, про яку пишучий реляціонував, про відношення української людности до державних органів, головно до поліції, про те, хто в селі служив у польському війську, в якій військовій частині, про національну свідомість тих, що служили. У двох випадках був поданий навіть військовий ступінь. Інформатор почав іронізувати: „То цось не бардзо вигльонда на школьне випрацоване, прендзей пахне шпеґовствем"... На столі лежав плік тих зшитків. Письма зшитків порівнювали з характером письм у „звідомленнях". Для помочі покликали вчителя мов даної школи. Припадок хотів, що він надійшов саме в хвилині, коли делеґація ще сиділа в кабінеті слідчого урядовця. Слідчий запевнював, що поліції вдалося в цей спосіб аґноскувати вже десять почерків. Казав теж, що всі ці „еляборати" найшли зібрані в одній куверті, на стриху в згаданій домівці у пачці, в якій найшли вибухові матеріяли, нелеґальні видання, як „Сурму", тощо. Родичам запрезентували відповідну фотоґрафію. Їм теж дозволили переглядати і перечитувати еляборати.

Слідства не спрямовано тим разом на судову дорогу, лише віддано до диспозиції шкільній владі. Вона викинула кільканацять дітей зі школи, більшість з них на коротко перед покінченням тієї школи. Описана подія склалася при кінці березня, або на початку квітня 1933 р.

Чи сказане потребує коментарів? Справді клясична „конспірація", де наївність і легкодушність доведена до найвищого ступня, на яку людина спроможна. Діти, як діти, — думають, що роблять ідейне, патріотичне діло; але організатори „української перманентної національної революції"!

ПОВАЖНИЙ ЖУРНАЛ І УЧНІВСЬКІ ДОПИСИ.

Перед нами число 5—6 „Розбудови Нації" за травень-червень 1934. Тут знаходимо статейку „Наша молодь і педагоги". Видно складена на основі інформацій з учнівських кол. З цілого тону статейки слідно теж, що її автор, а з ним очевидно „Розбудова Нації", вважає описані в статейці факти вершком революційности, зразком боротьби за школу — в школі. Описані тут події в шости середніх школах у Львові з нагоди 19. березня ц. р. Перша школа: „На святі Пілсудського, 19. III. 1933, в часі якого кинув хтось смердючки, директор робив ревізії в учеників та говорив: „Ви слухаєте ваших начальників зпоза ґімназії, а вони за гроші поліції нищать вас і ваші школи. Не вірте їм, бо вони лише провокатори і наражають добрих селянських хлопців, а самі студіюють за границею. Не можна вважати героями тих, що нищать власну школу, а тільки нас, що проливали кров за Україну" і т. д. З другої школи: „Учениці збойкотували свято. З 140 учениць прийшло всього 35, і то з нижчих кляс", і т. д. З третьої школи: „Реферат читав І. Підчас того одна учениця розбила смердючку. І ученицю (але не ту, що кинула смердючку) за те вигнали зі школи". З четвертої школи: „Дирекція зарядила, щоби 19. III. учні прийшли святочно одягнені. Ученики прийшли в найгірших убраннях". З пятої школи: „По Службі Божій почався „поранок" і учениці кинули смердючку". Врешті зі шестої школи: „По Службі Божій казав директор співати хорові. Тоді розбито дві смердючки". Далі викпивається слова одного вчителя, який сказав: „До вашої ідейности треба ще з наперсток розуму". Зі статейки виходить, що описані події потягнули за собою видалення зі шкіл 21 учениць

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 8. ВЕРЕСНЯ 1934.

М. ГАЛУЩИНСЬКИЙ. 55)

З Українськими Січовими Стрільцями.

СПОМИНИ З РР. 1914—1915.

Праця в Сколім. — Ріжні перипетії з от. Коссаком і д-ром Волошином. — Вістки про захитання моєї позиції.

Сидячи в Сколім, займався я розбитками, патрулерами і хорими, які зголошувались до мене по дальші зарядження. Удержував звязки з полем та Кадрою. Одного разу приїхав туди до мене рад. Рожанківський, але внаслідок непевної ситуації, як також поголосок, що це вже останній поїзд виїздить із Сколього, зараз повернувся назад у Горонду. А також старався я про розміщення поодиноких старшин. І так хотів я, щоб Бірецький обняв адютантуру, а Індишевський трен та рахунковість у от. Коссака. В тій цілі написав я лист до д-ра Томашівського з 30. X. 1914, де крім того, щоб д-ра Бірецького завізвати з Відня телеграфічно з поданням нового призначення, велів я йому збирати всіх тих, які непригожі до військової служби та висилати до хати, а як їх місцевости заняті, тримати їх при собі до відповідної хвилини, купити коня для д-ра Бір., висилати до мене звіт рахунковий і з діяльности, відобрати гроші і рахунки від д-ра Волошина, а його самого піддати лікарським оглядинам, написати, в якім стані є сотні Ґорука та Гутковського і повідомити мене, чи був хто з Відня та що говорив. Як пояснення до того всього додаю, що внаслідок тих перших воєнних трудів велике число стрільців являлося щоднини у мене з лікарським свідоцтвом, що вони до військової служби нездібні. Ще більше число не переходило зовсім через мої руки. А щодо д-ра Волошина, то я дізнався, що він розхорівся, покинув свої сотні і їде до Мукачева до шпиталю. Остання вістка була для мене дуже неприємна і я, здається, не здержався від осуду того поступку д-ра Волошина.

Але вже 1. листопада 1914 р. раненько явився у мене Індишевський Я. та розповів про своє приняття у от. Коссака. Коли заявив, що прийшов з мого поручення, от. Коссак відповів, що „його" (тобто мене, те все обходить, в якім стані рахунки та трен. А надто називав його (Інд-ого) ріжними образливими назвами, як ґорондянський маркирант, цивіліст і т. п. Він уже з самого початку посвятився рахунковости та довів до того, що дійшов пізніше до зовсім фахового знання, а я, знаючи, що в полі нікого такого нема, а відтак буде великий клопіт з рахунками, за які лиш я ручив, бо тільки на мої руки виплачувано гроші, вислав, щоб там сповняв свою роботу. З дати того самого дня дістав я також лист від от. Коссака, писаний в Дубині, де він висказується в той спосіб: „Не знаю, що за ціль присилати мені сюди Індишевського. Ми до цієї пори без нього працювали і будемо дальше це робити. Прошу більше вжити тих панів, щоби здеморалізованих старшинами стрільців гнали сюди, бо й так купами волочаться вулицями. Взагалі панів ґорондянських не радо бачу, бо це першої сорти маркиранти, котрим справа нашої дорогої вітчини зовсім байдужа." (Тут подано застереження, що той вислів не відноситься до мене, ані до д-ра Томашівського). А дальше: „Мене болить дуже, що витягнено з війська декотрих панків, котрі поведенням і невиповнюванням обовязків не лиш справу нашу запропащують, але й деморалізують стрільців. До цієї пори тут маю спокій — робимо всі, що можемо, але боюсь тих панів, що в Ґоронді рили. Одначе боюсь не за себе самого, але за них самих. Прошу Вас зрозуміти мене, хочу згинути для нашої справи, але нехай інші бодай не псують всього." А надто міститься в листі коротка згадка, що „на приказ військ. команди вислав от. Коссак вчера, тобто 30. X. 1914, до Ґоронди телеграму, щоб сотні Вітовського і Будзиновського сюди негайно машерували".

Одначе заки приступлю до описання того, яке враження в Ґоронді зробила отся телеграма, вислана зрештою без мого відома, мушу розповісти про інші справи. Знаючи, що Дуби-

і учнів. Скільки видалено за цюж подію на провінції — не подано. Автор кінчить свій опис словами: „Такі взаємовідносини між „батьками" й дітьми".

ЛИЗУНСТВО ЯК НАСЛІДОК „РЕВОЛЮЦІЙНОСТИ".

Не будемо згадувати про всі ці заходи, які в тому й інших випадках робили і роблять опісля родичі й самі викинені, щоби дістатися назад до шкіл. Дозволимо собі лише зацитувати одну виписку з прохання одного батька, — прохання, висланого до шкільної влади не без відома сина: „Podpisany oświadcza, że swego syna wychowuje w duchu lojalnym wobec Państwa i że jest przekonany, iż syn jego nie mógł popełnić świadomie żadnego karygodnego uczynku". — В даному випадку цього сина принято назад..

Ось трагедія української шкільної, а за тим і всієї дійсности: чи противник може брати громадянство, що витворило зразки такої „боротьби", поважно?

—о—

Совітсько-японські невзгодини.

МОСКВА 6. 9. ПАТ. Ситуація на Дал. Сході не змінілася всупереч оптимістичним заявам японського міністра закорд. справ Гіроти в справі можливого відновлення переговорів у справі продажі східно-китайської залізниці. Манджурські й японські часописи в Харбіні виступають гостро проти переговорів, домагаючись наперед направи ворожих протияпонських виступів та гарантії, що такі виступи не повторяться. Попатим харбінські часописи сумніваються у совітську щирість, мовлячи, що в теперішніх умовинах нема надії на відновлення переговорів. Совітсько-японська полеміка в справі останнього нападу на потяг триває дальше. Із совітського боку кажуть що на місці нападу знайдено луски з набоїв з японськими фабричними знаками. Ті самі джерела говорять про пропаганду харбінської преси на тему англійсько-японського зближення, спрямованого проти СССР.

—о—

ЯПОНІЯ ЗАПЕРЕЧУЄ.

ТОКІО, 5. 9. ПАТ. Агенція Ренго повідомляє, що японське міністерство закордонних справ заперечує рішуче большевицькі вістки про конференцію японського амбасадора в Москві Оти із заступником комісаря закордонних справ Стомоняковим. Неправдою теж, наче би амбасадор Ота предложив проєкт з метою управильнити прикордонні спори між СССР і Манджу-Ко.

—о—

Совітські маневри.

МОСКВА, 6. 9. ПАТ. В околицях Києва відбулися кавалерійсько-летунські маневри червоної армії в приявї комісаря оборони Ворошилова, совітських ґенералів Буденного, Каменєва, Мерженінова, Авксніса і турецьких старшин з ген. Фахретін Пашою.

Чого можна сподіватися, коли большевики ввійдуть до Союзу Народів?

Погляд англійського денника.

(УП) Під таким заголовком принесла англійська газета „Морнінґ Пост" з 23. 8. 34 редакційну статтю про приступлення Совітів до Союзу Народів. А що нас Совіти цікавлять може більше, як кого іншого в світі, ми подаємо цю статтю в перекладі, бо англійське становище до Совітів може значно заважити й на нашій долі. „Морнінґ Пост" пише таке:

„Вчора наш соціялістичний газетний товариш запитав британський уряд, чому воно „В імя Боже" не запросить СССР до Союзу Народів, запевнюючи йому між іншими постійне місце в Раді Союзу. Запит цей був спрямований у фальшивий бік і ми розуміємо добре, чому уряд хитається. Союз Народів являє нині собою клюб, що постійно занепадає: багато членів залягає з вкладками, а відповідальний комітет навіть не сміє на них натиснути, щоб заплатили. Два важні члени навіть зовсім зріклися членства, а це небезпечна ознака. Серед таких обставин залишається вибирати між двома політичними виходами: коли Союз отворить двері для всіх (а це булаб дешева й проста політика), вона може заманити до себе таких членів, як СССР. Та через те вона цілком певно попаде в погану славу. Воно навіть насуває підозріння, що люди, які дуже запопадливо стараються втягнути Росію до Союзу, мають скритий плян, розвалити його. Ніколи від тої історичної події, коли чорт вломався до манастиря черниць не було в світі більшої влізливости. Ми пригадаємо, що коли раз Рамзей Мекдональд хотів зліпити спільний фронт зі соціялістів і московських комуністів, він вкінці признав з розпукою, що з останніми неможливо мати щонебудь до діла, бо вони стоять на зовсім відмінній площині моральности. Щось подібного є тепер. Союз Народів з СССР, як членом буде уявляти собою повну моральну мішанину. Совіти самі часто змальовували Союз як „капіталістичний" і „імперіялістичний", отже коли вони тепер хотять до нього приступити, то видно мають щодо нього якісь ворожі пляни. З того виходить що намагання з обох боків втягнути Совіти до Союзу розраховані на те, щоби його знищити.

А тепер підійдім до справи із другого боку. Раз доводилось нам чути про один гольфовий клюб, який находився у ще гіршій ситуації як Союз Народів, бо він не мав жадних членів. Але його керманич, зручний хлопець, привернув йому популярність у той спосіб, що завів листу вичікування, на підставі якої кандидати не могли зразу вписатись до нього, а мусіли ждати черги.

Нам здається, що прикладаючи таку методу, Женева більше зискає. Коли не можна буде вступити до Союзу, тоді він стане для всіх бажаним. Тому Союз повинен також завести лісту вичікування. Совітам напр. можна чемно сказати, що коли вони осягнуть женевський рівень моральности і привернуть у себе свободу релігії і свободу торговлі, занехають скриту невільничу працю і методу виголоджування населення, як напр. на Україні, а дальше дозволять робітникам по людськи заробляти, а підприємцям дадуть зиски і дадуть змогу селянам держати по три корови, тоді тільки вони зможуть дійти до привілею приступити до Союзу Народів. Якщо Сер Джон Саймон буде слідкувати за тою політикою — то ми готові повірити, що він дійсно поважає Союз Народів і ненавидить рабство. Колиж він піде іншим шляхом і великодушно привітає Совіти в Союзі Народів, то ми будемо підозрівати його в тому, що він завзявся знищити той Союз.

Тому британський уряд наскільки він зацікавлений доброю славою свого женевського клюбу, повинен вкинути в виборчу скриньку чорну кульку. Колиж цього не зробить (а ми побоюємось, що не зробить), ми можемо передбачити багато клопотів не тільки для Союзу (це ще можнаб з фільософічним спокоєм видержати), але й для цього краю (що нас безпосередньо цікавить).

Членство в Союзі Народів, якби воно і не було замасковане, є свого роду союзництвом. Совіти без сумніву розраховують на те, щоб членів Союзу втягнути з одного боку у конфлікт з Німеччиною, з другого з Японією. Ми сподіємось, що це не вдасться, але не може бути сумніву, що Совіти цього хочуть. Ті, які хочуть обороняти Совіти перед Німеччиною, повинні собі нагадати, що диктатура у модерній Европі почалась від Леніна і що лише деструктивна робота комуністичних конспіраторів в Італії і в Німеччині дала почин до диктатури в першій, а також була претекстом до диктатури в другій. Щодо Японії, то ми в цій справі вже сказали своє слово. Совіти мають на Сході дуже сумнівні претенсії та дуже чорні наміри, так що Японія, отверто кажучи, є на тих територіях чинником ладу проти анархії. Що більше, приязнь між Японією і Британією була довгий час угольним каменем миру на Тихому Океані. Тож легко передбачити й те, як большевицька дипльоматія буде старатися ці добрі відносини розбити".

З повищих виводів виходить ясно, які цілі мають большевики, коли стараються ввійти до Союзу Народів. Недвозначно виглядає з них і ціль тих, що всією силою пари пруть большевиків до Союзу Народів. Для большевиків він стане централею поширення марксистсько-ленінських доктрин і місцем, де найкраще можна буде розсварити держави, щоб знешкодити їх ворожість до цілости московської імперії.

на лежить недалеко від Скольєго, пішов я до Дубини пішки, хоч як це мені приходило трудно. Впрів, ледви виліз на гору. Та тут застав сцену, як сотні вже машерували, а от. Коссак був десь на переді. Хтось зі стрільців дав йому про це знати і він надіхав конем до мене. Я передав йому 16.000 кор., обіцяв дати опісля більше а навіть самому приїхати до Крушельниці, куди відходили наші відділи. З розмови виходило, що сам він почував себе не зле, але боїться ґорондянських панів. Я сам згадав також про те, що доходять до мене слухи, що він не добре обходиться зі стрільцями. Я просив його, щоб дещо обережніше поводився з ними. І на тім ми розійшлись.

Коли я тільки повернувся на мою кватиру, явився тут д-р Волошин. Видно, що йому було жаль, що він лишився без нічого. Надто став жалуватись на мене, що я перед Г-им (так стоїть у моїх записках; хто це — вже не тямлю) нібито сказав: „Що то за курінний отаман при трені!" Чув він також жаль до от. Коссака. Опісля розповідав про свій похід до Стрия, а звідти до Тухольки; по дорозі віддали йому команду над цілим треном бриґади. Та він не чується на силах і мусить віддати себе лікарським оглядинам. Після того взяв від мене посвідку, що їде до Мукачева. Дальші переміни були такі, що він вже не вийшов у поле, лиш у шпитальній дорозі дістався до Відня, а звідти суперарбітований до зап.

сотні в перших місяцях 1915 р., поки не іменували його командантом Збірної Станиці у Львові.

Телеграма, вислана Коссаком до Ґоронди, а надто приватні вісти, які йшли з поля, викликали те враження, що моя позиція поважно захитана і вся влада над УСС переходить в руки от. Коссака. До тих сплетень мусіло багато причинитися й само балакання от. Коссака. Він любив часто тим хвалитися, що особисто розмовляв з ген. Гофманом та шефом штабу полк. Лямезаном. Пригадую собі, як мені одного разу розповідав про стрічу з ген. Гофманом та як він на слова признання Гофмана нібито з жаром відповідав, що все, що роблять УСС, то не для самих признань, але у широму переконанні, що так треба робити. Їх мета, мовляв, одна: „Leben und Blut für Kaiser und Vaterland". Що крім таких сваточних заяв мусіло впасти ще й інше слово, що поміж нього і вплетена була просьба вислати телеграму до тих, що сидять спокійно в Ґоронді, це більше як певне. Заявляю ще раз, що це лиш мій здогад, бо з чимсь подібним от. Коссак ніколи не висловився.

Вже 2. XI. 1914 р. явився у мене з Ґоронди Коник та приніс вістку, що ті сотні, які покликано, не можуть вийти перед тижнем у поле, бо вони зовсім не впорядковані. У цій справі був я у полк. Лямезана і він на це згодився.

(Далі буде.)

Куліси великого военного промислу.

ВАШИНГТОН, 5. 9. ПАТ. Вчорашнє засідання спеціяльної комісії сенату, що має розслідити взаємини, які панують в торговлі зброєю й муніцією було дуже цікаве. Комісія займалася справою подїлу впливів між великими заведеннями Вікерса та американськими підприємствами, що виробляють зброю. Голова підприємства „Електрік Бот" Карсе заявив з свому звіті, що його фірма дістає процент від трансакцій, переведених з Вікерсом в Европі. Він сказав теж, що одним з агентів „Електрік Бот" в Еспанії є сер Базіль Захаров, якому фірма виплатила в останньому часі 212 тисяч долярів провізії за переведення трансакцій. На запит предсідника, хто це Базіль Захаров, Карсе відповів, що це один з найздібніших і найбільших людей, з якими він стрінувся. Предсідник комісії виступив зі закидом проти предсідника „Електрік Бот", що помагав Захарову не платити спеціяльного податку від комісійних сум.

Маневри у Бельгії.

БРЮСЕЛЬ, 6. 9. ПАТ. Вчора передполуднем почалися маневри з метою охорони брюсельської округи. Маневри тріватимуть три дні. Перші вправи мають виявити швидкість лікарської допомоги підчас бомбардування трійливими газами

Спільними силами всіх!

Недавнє минуле нашої нації, боротьба за не-
належність 1917—1920 рр. належить тепер до
історії. І наш обовязок лежить у можливо кра-
щім пізнанні цієї історії, щоби знати наші добрі
сторони й наші хиби і тим ліпше бути підгото-
ваними до дальшої боротьби за остаточну ціль.
Багата література на цю тему дає підстави ду-
мати, що українці дечого таки навчаться з лек-
ції програних змагань, щоби побідно станути до
них удруге. Але сама видавнича діяльність тут
ще не вистарчає. Велике значіння має, наприк-
лад, плекання стрілецьких могил і взагалі збе-
рігання в широких верствах населення традиції.

Під сумним вражінням того, як систематич-
но нищились противниками всякі, хоч би й най-
дрібніші памятки нашої боротьби, зродилась у
кількох старшин Галицької Армії думка заложи-
ти Музей для зберігання таких памяток на нев-
тральному ґрунті. Так прийшло майже десять
літ тому до заснування в Празі у Чехословаччи-
ні Музею Визвольної Боротьби України.

Музей розростався незвичайно швидко: звід-
усіль плила сила експонатів і тепер уже Музей
може похвалитися з деяких ділянок українсько-
го життя прямо унікальними збірками. У повній
вірі, що громадянство зрозуміє ролю цих збірок,
яку вони можуть відіграти і як елемент традиції,
і як сирий матеріял для дальшого всебічного вив-
чення історії нашого відродження. Товариство
постановило уладити збірку з цілю вибудувати
для Музею окремий будинок бо й найбільше по-
мешкання не могло би вже задовольнити навіть
найскромніших потреб належного розташування
збірок. З огляду на скрутні матеріяльні обстави-
ни, постановило Товариство обмежитись покищо
великою двоповерховою камяницею в сильній вірі,
що ніодин свідомий українець не відмовить бо-
дай найменшого датку, щоби заманіфестувати
свою пошану до національної традиції, репре-
зентованої збірками.

Вже майже два роки тягнеться збірка і ре-
зультати її дуже поважні. Її треба гідно закінчи-
ти! Треба, щоби в десятиліття заложення Музею
станув у Празі окремий будинок з памятками
часів нашого відродження та державности! Не
забувайте, що всі европейські народи доклада-
ють великих старань на впорядження своїх істо-
ричних музеїв, що грають велику ролю у форму-
ванні молодого покоління. Не забувайте, що
здвигнений в такий час у центрі Европи власни-
ми руками Український Музей буде могутнім
знаряддям для нашої закордонної пропаґанди.
Не забувайте, що обовязком кожного культурно-
го европейця є дбати про памятки визвольної
боротьби свого краю й народу. Тільки при спів-
участи кожного українця може бути збудований
Музей.

Д-р Мда.

•

Ласкаві пожертви надсилати на адресу Директора Музею проф. Д. Антоновича: Prof. D. Antonovyc, PRAHA-Nusle, 245. Czechoslovakia.

В Чехословаччині краще посилати на поштове конто Музею: 80940 Praha.

Пожертви можна складати й через Земельний Банк Гіпотечний у Львові на поштову складанку ПКО 500170 з дописковою МУД (Музей, Український Дім).

В Румунії пожертви приймає Адміністрація часопису „Час“, Чернівці ул. Петровича, ч. 4. та п. Д. Геродот — D. Herodot, Str. Delea Veche, 45. Bucurest IV.

В Америці можна посилати через Обєднання Українських Орґанізацій в Америці — „Obyednanye“ P. O. Box 122, Hudson Terminal, NEW-YORK, N. Y.

В Канаді — через п. П. І. Лазаровича — P. J. Lazarowich, P. O. Box 456, EDMONTON, Alberta.

—o—

Стріча ком. Літвінова з мін. Бенешом.

ПРАГА, 6. 9. ПАТ. Чехословацьке пресове бюро повідомляє: У Маріянських Лазнях зустрінувся ком. Літвінов з мін. Бенешом. Обговорювали загально-політичну ситуацію у звязку зі східним пактом та сесією Ліґи Націй.

—o—

Страйк в Японії.

ТОКІО, 5. 9. ПАТ. Нині застрайкували трамваєвики і робітники міських автобусів. Страйкує 18 тисяч робітників та урядовців на знак протесту проти обнижки платень.

—o—

Гес заступником Гітлера.

ЛЬОНДОН, 6. 9. ПАТ. „Дейлі Телеґраф“ довідується з Берліна, що міністр Гес обійме функції віцеканцлера, віцепрезидента і чільного провідника нац.-соціялістичної партії.

—o—

Маневри в Англії.

На днях починаються в східній Англії великі маневри, при участи морської фльоти і літаків. У маневрах візьме участь одна дивізія, 36 кораблів і більша кількість літаків. Головним завданням маневрів відбити наступ на Англію зі Сходу.

Зїзд фільософів у Празі.

2-го ц. м. почалися у Празі наради VIII-го
міжнародного фільософічного конґресу, що
триватимуть до 7-го. При відкритті конґресу
були присутні: голова чеського сенату і диплько-
матичні представники держав. В імені уряду
витав присутніх міністр освіти д-р Кречмар.

Міністр вірить у те що конґрес займеться
теж актуальними справами, які мають деяке
відношення до політики і дасть підтримку нау-
ці. Після нього промовляв міністр закордонних
справ д-р Бенеш, що дозволив собі схарактеризу-
вати загальний сучасний стан з фільософічного
погляду. „Кріза демократії, про яку багато го-
ворять, це в дійсності, кріза людей-демократів
Те саме торкається модерної держави. Вартість
ну політика треба міряти на тій підставі, як по-
му вдалося поєднати у модерній державі можли-
во якнайбільшу свободу одиниць з законними
інтересами загалу“.

Після цього йшли привіти декана фільософіч-
ного факультету у Празі проф. О. Фішера і де-
леґатів ріжних держав. Голова орґанізаційного
комітету проф. Е. Радль говорив про завдання
конґресу: зорієнтуватися до чого дійшла нині фі-
льософія і дати огляд її стану.

„Праґер Прессе“ наводить такі імена більше відомих делеґатів: професора париського університету Віктора Баша, Джозефа Бартелемі, Андре Ляланда і Леона Бруншвіка, членів париської Академії Наук, італійського сенатора Еміліо Бордеро, проф. з Падови, Франческа Орестано, секретара і тал. Академії в Римі, професора з Оксфорду Ф. П. С. Шіллера, проф. Т. В. Сміта з Шікаґо, проф. Монтаґі з університету „Колюмбія“, нім. фільософа Ганса Дріша, професора П. Л. Емґе з університету в Єні і професорів фільософії зі славянських університетів.

Тема першого дня конґресу була „Межі природознавства“. Перший реферат під цим наголовком мав проф. Башеляр з Діжону; за ним більш як годину говорив на ту саму тему проф. Дріш. Вечором ішли дискусії у ріжних групах. Одна група під проводом проф. нім. університету у Празі Рудольфа Карнапа дискутувала про значіння льоґіки для пізнання, друга група про норму і реальність, третя група про релігію і фільософію, четверта про психольоґічні проблеми, пята про теорію знання. В усіх цих групах проводять чеські вчені, згідно з принятим звичаєм як господарі конґресу. Ґрупою, що вестиме дискусію про крізу демократії проводитиме відомий чеський письменник Карло Чапек.

КІЛЬКА ДУМОК УЧАСНИКІВ ЗЇЗДУ.

„Праґер Прессе“ поміщує деякі обривки розмов із ріжними фільософами. Голова Югославянської Академії Наук у Заґребі Альберт Базаля говорить про великий вплив Масарика на культурний рух Хорватії. Довідуємося про велику ролю в югославянській фільософії білґрадського професора Петроніевича та Вебера з Люблини і Душана Недельковича зі Скопліє.

Франц. фільософ А. Ляланд, редактор відомого фільософічного словника, вірить у силу розмов і можливість духових взаємин між народами. У царині культури та цивілізації розвиток іде шляхами зближення та споріднення.

Віктор Баш дуже тішиться, що між фільософічними питаннями є теж проблема демократії і що у добі такого духового хаосу конґрес може радити над нею у столиці демократичної держави, осідку справжнього модерного демократа — Масарика.

Французький фільософ Жорж Ґюї-Ґрав переконаний, що без огляду на ріжниці світогляду усіх учасників, ідея свободи оживила всіх.

Відручне письмо канцлєра Гітлєра.

НАПРЯМНІ ВНУТРІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ.

НІРНБЕРҐ, 6. 9. ПАТ. На конґресі націонал-соціялістичної партії відчитано відручне письмо канцлєра Гітлєра з програмою політики уряду. Гітлєр стверджує, що з приводу закріплення влади націонал-соціялістів у Німеччині, націонал-соціялістична революція закінчилась. Революція не може бути перманентним явищем, бо довела би до анархії. Революція не може здійснити програми, тільки визволює сили, які здійснюють програму. Гострий осуд стрінув невдоволених тактикою проводу партії. Гітлєр заявив, що його уряд має незломну волю вдержатися при владі і перед ніким не уступить. Форма влади, яку виборола собі нині Німеччина, перетриває тисячеліття.

Становище армії, як єдиного представника збройних сил у Німеччині забезпечує теперішній устрій на необмежений час.

4 міліони голосів підчас останнього плебісциту проти обєднання уряду президента і канцлєра Німеччини — каже Гітлєр — походять від „Фронди руїнницьких елементів, або від обмежених дурників“. Усі спроби підюджування до насильства проти проводу націонал-соціялістичного руху або проти держави здушимо в зародку.

ЗАКОРДОННА ПОЛІТИКА НІМЕЧЧИНИ.

Далі відручне письмо пригадує, що німецький уряд проголосив цілому світові засади миру і приязни, а навіть тим народам, які перед 15 роками були ворогами німецького народу. Німеччина здає собі справу з наслідків нової війни, яка могла би довести тільки до комунізму. Німеччина вчинила все, щоби прочистити атмосферу у взаєминах з іншими народами. Коли поклик Німеччини зустрічався часто з мовчанкою, то німецький нарід розуміє, що народи не бажають собі війни, тільки невеликі кліки змовників, які тягнуть користи з війни. Тому не тратимо надії, що наш голос вкінці зрозуміють. Заявляємо теж, що німецький нарід рішений усіма засобами боронити своєї гідности, незалежности і волі.

Не зречемося ніколи прав, яких зрештою не можуть зректися великі народи. Маючи такі переконання, Німеччина мусіла покинути ті установи, які не хотіли признавати їх як рівноправній державі.

Вкінці Гітлєр пригадує найважніші завдання партії а саме: зміцнення та обєднання поодиноких формацій, очищення партії з недисциплінованих і ворохобних елементів та безоглядна вірність і льояльність проводові партії.

Страйк в Америці поширюється.

НЮ ЙОРК, 5. 9. ПАТ. Завтра прилучаться до страйку ткачів 200 тисяч робітників шовкового промислу у Петерсон стейту Ню Джерсі. Делеґати страйкового комітету їздять по містах Злучених Держав і аґітують між робітниками за піддержкою страйку ткачів. У Фол Рівер у стейті Мєсечузет дійшло до кровавої бійки між поліцією і 10 тисячною юрбою страйкарів, які облягали 300 робітників у фабриці з метою примусити їх до страйку. Поліція почала стріляти з револьверів, але на щастя обійшлося без жертв у людях.

ВАШИНҐТОН, 6. 9. ПАТ. За останніми звідомленнями у волоконім страйку бере участь 300.000 робітників. Вчора приступило до страйку нових 20.000. Заворушення про які писано, були відокремлені. Влада побоюється, що акти насильства зростуть наслідком акції скрайних елементів, якщо праця у прядільнях не буде припинена. До крівавих сутичок прийшло у місті Трюя, стейту Ґеорґія, де 20 осіб постріляно. Ранений теж один поліцист. Подібні події були в місті Авґуста, де ранено 3 особи.

НЮ ЙОРК, 6. 9. ПАТ. До страйку приступило досі 450.000 робітників. Провідники страйку передбачують, що число страйкуючих робітників побільшиться сьогодні знову на 20.000.

МИРОВІ КОМІСІЇ.

През. Рузвельт задумує покликати мирові комісії для зясування причин страйку. Здогадуються, що през. Рузвельт крім призначення комісії, не буде інтервеніювати у конфлікті. Завданням комісії устійнити відповідальність, хто спричинив страйк. Тод прилюдна опінія зможе впливати на дальший хід страйку.

ЗАГОСТРЕННЯ СТРАЙКУ.

ВАШИНҐТОН, 6. 9. ПАТ. У 15 стейтах Злучених Держав положення дуже загострене. Раз-у-раз доходить до кровавих сутичок з поліцією. Часто відбуваються напади та акти саботажу. Перелік страйкарів ткачів постійно зростає і перевищає цифру 250 тисяч. Підприємці замикають прядільні, щоби охоронити своїх робітників перед цькуваннями товаришів, а фабрики перед грабіжами.

ТЕРОР НА КУБ'.

ГАВАНА, 6. 9. ПАТ. Столиця Куби находиться дальше під загрозою атентатів і актів терору. Вчора кинено в юрбу бомбу, яка вибухла. Від експльозії згинув один пожежник і один студент. Багато осіб тяжко ранених. Поліція переводить арештування серед членів радикальної партії.

Катастрофа летунів.

З Варшави повідомляють, що в Піренеях коло місцевости Дигтелюв наступила катастрофа польського літака. Інж. Калінський убитий, а пор. Косінський ранений. Летуни летіли до Казабльянки, щоби нести технічну допомогу польським летунам, які беруть участь у челенджу.

НЕАПОЛЬ, 6. 9. ПАТ. Нині рано над містом зударилися два туристичні літаки. Один з летунів врятувався легкопадом. Його літак упав на вежу костела. Другий летун упав з літаком на дах палати і незабаром помер.

Відпустка фон Папена.

ВІДЕНЬ, 6. 9. ПАТ. „Нове Вінер Тагблят" повідомляє з Берліна: В політичних колах кружлять поголоски, що фон Папенові продовжать відпустку на дальших 6 тижнів. Папен пречеться своєї місії у Відні тому, що не почувається на силах її виконати. По відпустці мабуть не поверне вже на своє становище.

По широкому світі.

— До Варшави приїхав з Москви перський міністр закордонних справ Сейд Бадер Кан Камемі з дружиною. Сейд їде до Женеви на засідання Ради Ліґи.

— Секретаріят Ліґи Націй розіслав членам Ради письмо французького уряду про деякі справи, тісно звязані з плебісцитом у басейні Сари.

— У басейні Сари підчас плебісциту буде голосувати 520 тисяч мешканців.

— У Данії розвязали націонал-соціялістичну партію й арештували 11 її членів.

— Предсідником Ради Ліґи Націй, яку відкриють 7. вересня ц. р. буде чеський міністр закордонних справ д-р Е. Бенеш.

— До Стокгольму вернувся з мандрівки по Скандинавії Оттон Габсбурґ і буде гостем шведського короля.

— Турецький уряд рішився виставити свою кандидатуру на члена Ради Ліґи Націй на опорожнене місце Китаю.

— Німецький уряд рішився зліквідувати австрійський леґіон. 300 леґіоністів працюватиме на ріллі на Поморю і у Східній Прусії. Більшість жде на амнестію щоби вернутись до Австрії.

НОВИНКИ

— **Відповідна дорога** до закупна студентського мундуру, плаща та мундуру військового підготовлення є лише фірма **А. Віттельс, Львів, Рутовського 7**, напроти катедри. Ціни мундуру від 25 зол., плаща від 45 зол. 21/80 1-?

— **З Українського Лікарського Товариства.** В суботу дня 8. ц. м. в год. 19. відбудеться в домівці Т-ва при вул. Чарнецького ч. 26 реферат д-ра Т. Е. Бурачинського: „З діяльности Львівської Лікарської Палати." 275

— **З Черча.** Як нас повідомляють, осінній сезон у Черчі почався під знаком погоди і приливу нових гостей. Добірне товариство, щоденні сходини в „Палатці" при звуках оркестри, переповнена саля підчас дансінґів — ніяк не нагадують, що це вже не літній, головний сезон. Купелі є, як і перше — від 7-ої рано до самого вечора і триватимуть аж до перших днів жовтня, так що лікуванці, які вибираються тепер до Черча, матимуть аж надто багато часу перевести повне лікування. Ціни удержання і купелів в тому найдешевшому сезоні дійсно мінімальні.

— **Хто виграв на льотерії?** В нинішнім дні тягнення Держ. Клясової Льотерії впали виграні на такі числа: 20.000 зол. на ч. 57819. 15.000 зол. на ч. 21502. 15.000 зол. на ч. 94739. 10.000 зол. на ч. 21183, 75064. 5.000 зол. на ч. 5415, 63866, 85719, 108895, 164750. 5.000 зол. на ч. 36668, 40435, 66985, 73825, 155949, 163138. 2.000 зол. на ч. 1012, 4435, 10546, 23560, 26116, 28694, 30152, 36913, 48822, 53714, 79520, 84241, 87252, 100718, 106454, 107056, 111461, 115408, 120667, 127769, 132660, 149862, 169352. 2000 зол. на ч. 2773, 10984, 11217, 11958, 28839, 29921, 40593, 44502, 54742, 58113, 64932, 70944, 88553, 87899, 96888, 100069, 108327, 112565, 129935, 151388, 151053, 161563, 165097. 1000 зол. на ч. 8590, 10904, 12572, 14303, 18188, 37718, 52833, 61893, 78088, 79991, 84074, 84074, 92518, 94832, 100480, 103533, 104927, 108137, 108937, 110197, 129463, 142093, 144802, 145949, 153162, 153602, 163653, 168694. 100 зол. на ч. 992, 7511, 19975, 25731, 25937, 25798, 31432, 41927, 44992, 46203, 46582, 48721, 51791, 55827, 56330, 71918, 76084, 94504, 95903, 96313, 9991, 101460, 101783, 108157 112436, 114068, 117743, 119280, 118941, 120516, 121839, 123856, 120547, 127563, 129709, 133535, 134586, 134925, 139132, 150136, 150847, 159629.

— **Виложення листи присяжних з громади м. Львова.** 22. вересня минає речинець предкладання закидів у справі листи присяжних з громади м. Львова. Управа міста оголосила подрібні приписи в справі листи присяжних і рівночасно подала, хто є виключений від виконування обовязків присяжного.

— **Втрати установ суспільних обезпечень.** Вкладкові залеглости в установах суспільних обезпечень виносили 1. січня 1934. около 290 міліонів зол. Залеглости бувш. Кас Хорих виносять 45 %, фонду обезпечення від випадків понад 30%, а ЗУПУ около 13% загальної суми фондів тих установ. Найбільше залеглостей мають установи суспільних обезпечень у центральних воєвідствах, східних і південних. Значну частину вкладкових залеглостей мусітимуть зарахувати на втрати, які обіймуть усі суми, що фіґурують на контах зліквідованих варстатів праці і установ, удержуваних із вкладок членів і субсидій, як приватні школи, організації, політичні союзи, суспільні добродійні установи.

— **Ріки виступають з берегів.** Наслідком дощів піднеслася значно вода в Пруті, Черемоші та Тисьмениці Надвірнянській. Колова комунікація між Станиславовом і Пасічною перервана.

— **Скандальна будова суду.** Будинок окружного суду в Тарнові, який разом з вязницею коштував 7 міліонів зол., представляє тепер руїну з причини лихої будови. Цілий будинок западається і тому мусять його перебудовувати.

— **Львівська хроніка.** Анастазій Бояновський з вул. Бічна Піярів 54 б, пострілив свого брата Петра. Між ними приходило часто до суперечок за доходи спільного столярського варстату. Ранений помер у шпиталі. — До поліційного комісаріяту війшла умово хора Міна Шпіґель та зранила ножиком дижурного поліцая. — На вул. Красіцьких поліцай придержав безробітного шевця Людв. Кришталовського, що старався вирвати торбинку в Файґи Кавфман. — Арештували 17-літню Павлину Цюхрай з Орошина, яка вкрала в Н. Кісліка із комоди (Скарбківська 24) 700 зол.

— **Крівава траґедія** розіґралася на фільварку Червоний Двір у громаді Шарківщина. Занята в цьому дворі 24-літня Аделя Косіверівна застрілила з револьвера Людвика Чернявського, 31-літнього свояка, власника маєтку. Опісля дівчина відобрала собі життя. Залишила прощальний лист, з якого виходить, що траґедія мала еротичний підклад.

— **Краєва хроніка.** Самбірський суд засудив Ст. Фірмана на 4 роки вязниці, за перерізання телеграфічних дротів у Губичах. — 40-літня Е. Камінська скочила в Перемишлі у Сян, тому що чоловік пропив увесь заробіток. Непритомну добули з ріки. — Ґр. Стадніцький зробив донесення до прокуратури окр. суду в Перемишлі проти адміністратора своїх дібр у звязку з продажю лісів, інвентаря і т. д. — В Розджалові пов. Сокаль згоріли три господарські загороди наслідком необережности з вогнем. — В Гаях Старобрідських коло Бродів поліційна стежа застрілила підчас погоні Павла Антонюка, що втік недавно з брідської вязниці.

— **Тайні поля.** Спеціяльна комісія викрила в бобровськім районі на Вороніжчині, що в лісах управляли землю селяни потайки від влади. Від зібраного збіжа з лісових полян селяни не платили ніяких податків. Комуністів, членів районового бобровського комітету і політвідділу нагнали, а комісія заборонила сіяти збіжа на лісових полянах.

— **Добули затоплений военний корабель.** Як повідомляють з Льондону, біля Скапафльов добули на поверхню води і затягнули до доку німецький панцирник „Баєрн" (28.000 тон). Є це мабуть останній корабель німецької фльоти, який вдалося добути, бо інші затоплені кораблі колишньої німецької фльоти лежать так глибоко, що добути їх з морського дна не можливо.

— **Здобули верх 7.000 метрів.** Ґрупа старшин червоної армії під проводом комісаря справедливости Криленка в дні 30. серпня ц. р. осягнула висоту 7.000 м., здобуваючи один з верхів у Заалтайських горах. Є це світовий рекорд ґрупового осягнення такої висоти при сильному вітрі і температурі —35 ст. Ц.

З кіна.

КІНО АТЛЯНТІК: „ЛЮДИ В БІЛИХ ОДЯГАХ".

Поважна фільма. Треба мати досить сильні нерви, щоби витримати у моментах, коли бачите, як оперують недужих. Атмосфера великої лічниці передана по мистецьки. Бачимо лікарів при своїй праці: одних, що беруть її легко, потілно, як усяку іншу, других, що ставляться до неї як до високо гуманної місії. Бачимо прецікавий конфлікт лікаря, що має перед собою перспективу великої наукової карієри, а одночасно їде за спокусою подружого щастя. Поруч цього боротьбу двох жінок за серце мужчини. Клерк Ґебл має гарну ролю, неподібну до інших. Його партнерка Міра Льой.

СПОРТ.

ПІДСУМКИ КРАЄВИХ ЛЕГКОАТЛЕТИЧНИХ ЗМАГАНЬ.

Навязуючи до поданих у нас вислідів чисто технічних і міркувань напередодні краєвих легкоатлетичних змагань, переглянемо якість поодиноких вислідів.

До змагань зголосилося 67 змагунів з 11 клюбів, стартувало 57. З провінції були заступлені лиш три осередки: Стрий, Перемишль і Станиславів. Це, можнаб сказати, найслабша сторінка змагань.

Та проте осяги на змаганнях були доволі вдоволяючі, головно в довгих бігах. Доказом цього нові рекорди.

І так **Савчак здобув два рекорди: на 800 м. 2:09 і на 1500 м. час 4:27,7.** Можна сподіватися, що Савчак скоро поправить свій осяг на 800 м. нижче двох мінут. На 1500 м. мусить ще досить попрацювати, щоб обнизити час.

На 10.000 м. упав теж новий рекорд. Це Матвійчук (УССК). Вже по його стартах на початку сезону сподівались ми добрих осягів. Але цей рекорд був просто несподіванкою.

На 5000 м. здобув рекорд молодий змагун Чорний (Плай) у часі 17:26,9. Щоб поправити цей вислід, мусить він ще багато і раціонально тренувати. Бо сімнацять мінут — це ще слабий вислід.

Коли на довгі біги маємо поправу осягів і змагунів, що доводять сподіватися ще покращання осягів, **то короткі біги і скоки не дали ніодного замітного осягу.** Хоч і тут не бракує добрих сил. **Захарків, Петріна, Мартинович, Штимда, Рак і Будзиновський** — це найкращі наші спринтери. Трьох з них не стартувало а інші не вдійснили надій. Петріна мало тренував, Захарків ще сирий матеріял, а Рак не піде нікоди вище, коли буде стартувати до всіх можливих конкуренцій. Правда, він уже раз вирівняв рекорд, але нині далекий від цієї форми, і колиб навіть на цих змаганнях не відпав припадково у передбігу — не мав би осягу кращого як 11,7—8 на сотку. Очевидно, що й зла біжня дуже поважно шкодить осягам на короткі дистанси. Але на це не маємо що рахувати, бо добру біжню С.-В. не скоро буде мати. Також осяг Рака на 200 м. марний. Оправдуємо його тим, що шанував сили до інших конкуренцій і не працював на осяг, а на місце і пункт.

Висліди на 400 м. загально піднеслись і вирівнялись. Але не бачимо поза Раком змагунів, що зійшлиб нижче нашого рекорду.

Скоки всі слабі. Багато рахували ми на Щербицького, для котрого ворожимо на будуче 3.50 м. в жердці і 1.70 у скоці вгору. Цим разом у жердці переслідував його очевидний пех.

У скоці вдаль справжній талант Захарків, що 6.50 м. напевно осягне. Добрий теж Петріна. В трискоці найліпший Рак Р

У скоці вгору виявилося, що змагуни працюють багато над стилем, рівень вирівнився. Та всеж таки найкращий тут Щербицький. Добре представився Бойцун (Плай).

Осяги в метах слабі, одинокий можливий вислід у ратищі — **50.41 м.**, що його осягнув **Семенюк (Сокіл-Б.)**. В кулі поза Крулем не бачимо метуна, що пішов би вище 12 м. В диску також зле. Осяг 34.61 — це мало. Найліпше з усіх метунів представляється **Семенюк**, що зможе поправити ще свій осяг у ратищі; а й у диску, як потренує над стилем, може замахнутися на рекорд.

Лишаються ще гінці. Тяжко тут щонебудь сказати. Дружини починають вправляти два тижні перед змаганнями а ще до того нема в ніодній дружині вирівнаної чвірки. І що один змагун надробить, це другий стратить. Зміна палочки фатальна. Тому й осяги слабі.

Чи доцільне дружинове точкування?

Метою дружинового точкування є збільшити скількість легкоатлетів та запобігти витворюванню виключно рекордсменів. Та в нас дійшло тут у деякій мірі до ненормальних відносин. Не осягаємо мети, а ослаблюємо індивідуальні осяги. Бо уявім собі, що клюб має дружину з 5-ох змагунів і хоче перемогти. Отже обсаджує тими самими змагунами всі можливі конкуренції. Тимсамим кожний змагун дає зі себе в поодинокій конкуренції лиш мінімум зусилля, що запевнило би дружині точковане місце. Індивідуальні осяги йдуть на дальше місце. Тому відповідні спортові чинники повинні призадуматись над усуненням цих хиб при дружиновій пунктації, щоб вона осягала дійсно задуману ціль.

Жіночі конкуренції.

Назагал осяги жінок вийшли слабше. Головно тому, що дві змагунки — **Чаківська й Орися** цілковито випали з форми, а й Ніжанковська попсулася в диску.

Всеж таки були два добрі осяги — **рекорд на 800 м. і 200 м.**

800 м. виграла **Повзанюк** у часі 2:49,1, а на **200 м.** **Якубів (УСК)** осягнула час **30,5**. Повзанюк біжить дуже добре і напевно поправить свій осяг. Добра теж Якубів. Шкода лиш, що ця таленовита змагунка не має змоги вправляти, і то в коротких бігах, а може й на 800 м. моглаб дуже поправитися.

Слабше вийшли скоки вдаль і на 60 м. та 100 м. Головно осяг на 100 м. доволі слабий. Але не стартувала **Пицівна**, котра моглаб поправити осяг, а Орися до сотки ще нараз за слаба.

В скоці вгору відзначилася **Гриців** (Сокіл-Перемишль), осягнувши **1.29 м.** Цим осягом закваліфікувалась до передової групи змагунок.

Дружинове точкування:

1. **Черник** — 32 т. 2. **УССК** — 30 т. 3. **Сокіл-Б.** — 16 т. 4. **Плай** — 13 т. 5. Сокіл-Стрий — 8 т. 6 УСК-Стан. — 6 т. 7. Беркут-Пер. — 1 т.

1. **Плай** — 36 т. 2. **Стріла** — 14 т. 3. **УССК** — 9 т 4. і 5. Беркут і Сокіл (Перем.) по 5 т. 6. Тризуб — 3 т.

* * *

При кінці треба ще справити поданий у звідомленні вислід змагань у відбиванці репрезентацій Львів-Перемишль. Виграв Львів у відношенні 2:1 (6:15, 15:11, 15:10). (аб)

КАЮКОВІ ЗМАГАННЯ.

Дня 9. вересня ц. р. відбудуться І. каюкові змагання, організовані Львівським Субрефератом. Змагання відбудуться на трасі Розвадів-Букавина, що має 35 км. довжини.

Старт: год. 10. біля залізничого моста в Розвадові. Мета на поромі в Букавині. Змагання відбудуться в категорії двоособових каюків без керми.

Вимоги: Участь у змаганнях можуть брати всі клюби У. С. С. Клюби, що беруть участь у змаганнях, постараються про клюбові хоругвки. Хоругвку у виді рівнораменного трикутника при 25-цм. підставі і 35 цм. висоті треба причіпити зпереду на дзьобі каюка. Вписове до змагань 50 сот. Зголошення слати на адресу: У. С. С. Львів, Домініканська 11, І. п. Змагун, що не ставав до плавацьких змагань, викажеться посвідкою свого клюбу, що зуміє переплисти 200 м.

Ціна цілого білету зі Львова до Миколаєва 3.30 зол. Бортники-Львів 3.90 зол. Каюк іде як тягар 20 кг. разом із змагуном. Опис траси і правила бігу подані в ч. 16. тижневика „Готові".

РУХАНКА В СОКОЛІ-БАТЬКУ.

Руханка в Соколі-Батьку зачинається правильно від понеділка 10. IX. ц. р. для всіх чет. Зголошуватися щоденно в канцелярії С.-Б., Руська 20, від год. 10—12 і 19—20.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича.

Стрий:
7. IX. „Товаріш".
9. IX. „Залізна Острога."

Конюхів:
8. IX. „Залізна Острога".

Великий Міський Театр.

Пятниця, 7. IX. год. 8·15 веч. Концерт Гімназів на повеням.

Субота, 8 IX. год. 7·30 веч. „Я переміг кризу", комедія Вульпіюса.

Театр Ріжнородностей.

Пятниця, 7. IX. год. 7·30 веч. „Товаріш".

Субота, 6. IX. год. 7·30 веч. „Дівчата в одностроях".

Цирк Станевських (вул. Пелчинська, біля тенісового корту).

Щодня вистава в год. 8·15 веч. У суботу та неділю по дві вистави: в год. 4·00 попол. і в год. 8·15 веч.

Кіна.

АПОЛЬО: „Маркіза Йорісака." (Битва).

АТЛЯНТИК: „Люди в білих одягах".

ВАНДА: „Веселий караванир" з Вялєстою Бурінном і „Каруселя життя".

КАСІНО: „Сини пустині" (Фліп і Флап).

КОЛІСЕЙ: „Невідомий винуватець" і ревія".

КОПЕРНИК: „Щойно вчора".

МАРУСЕНЬКА: „Останній з Головенків" (на осн. Всев. Гаршіна) та ревія.

МІРАЖ: „7 днів щастя", „Година з розкішною Беті".

МУЗА: „Сьогодні живемо!"

ПАН: „Здобути тебе мушу" і додатки.

ПАЛЯС: „Князь Аркадії".

ПАСАЖ: „Великоміські тіни" та ревія

РАЙ: „Олівер Твіст".

СВІТ: „Ніч кохання" (Джозе Мохіка). „Вязень із Каєни".

СОНЦЕ: „Золоті сильця" та ревія.

СТИЛЕВЕ: „Серце волоцюги" і ревія „Весела Циганерія".

ХИМЕРА: „Жінка під контролею".

УТІХА: „Вулиця" (Сільвія Сідней) і ревія.

Закордонне радіо.

Пятниця, 7. вересня 1934.

Відень (506,8) 16·40 М. ..онас (сопран), 20·20 Бетовенові твори, 21·00 Опереткова музика, спів, **Братислава** (298.8) 20·35 Спів, **Прага** (470,2) 19·55 Віольончеля, 22·15 Танці чеських композиторів на 2 форт., **Париж** (1649) 10·15, 12·00 Концерт, **Атльона** (531) 20·00, 21·00 Спів, **Білгород** (439,8) 18·30, 20·45 Спів, **Берлін** (356,7) 18·30 Регерові пісні, **Кенігсвустергавзен** (1571) 9·00 Нар. пісоньки, 18·55 Поезія, **Мінхен** (405,4) 16·00 Концерт, **Будапешт** (549,5) 20·30 Вечір опереток, **Мілянo** (368,6) 17·10 Вок. концерт, 21·25 Симф. концерт, **Рим** (420,8) 20·45 „Весела вдовичка" оп. Легара.

Субота, 8. вересня 1934.

Відень (506,8) 16·20 Цитристи, 19·35 Фортепян, **Братислава** (298,8) 20·55 „Пансіон" оп. Суппе, **Прага** (470,2) 19·10 Концерт, **Париж** (1649) 10·15 Концерт, **Білгород** (439,8) 20·30 Пісоньки, **Берлін** (356,7) 16·00 Вок. інстр. концерт, **Кенігсвустергавзен** (1571) 10·50 Пісоньки для дітей, **Ляйпціг** (382,2) 20·10 „Дер фервуншене Шльос" оп. Міллекера, **Мінхен** (405,4) 17·50 Вок. концерт. **Будапешт** (549,5) 12·30 Оп. музика, 14·30 Циг. музика, 17·00 Вок. авдиція, **Мілянo** (368,6) 20·45 „Мадонна Олрета" муз. комедія Річітеллі. **Рим** (420,8) 13·05 Легка музика, 17·10 Вок. інстр. концерт.

Львівське радіо.

Пятниця, 7. вересня 1934.

6·45, 7·00 Ранішня авдиція, 6·47, 7·45 Старт літаків у Мокотові (туристичні міжнар. змагання), 8·00, 22·50 Рекламовий концерт, 12·03 Метеорольогічні вістки, 12·05 Огляд преси, 12·10 Музика з гр. пл., 12·45 Жінка в Червоному Хресті, 13·00 Полудневий денник, 13·05 Популярна музика з гр. пл., 15·30 Експортові вістки, збіжева біржа 15·45 Концерт легкої джезової музики, спів, 16·45 Авд. для хорих, 17·15 Солісти (музика; спів. Володимира Яроховська), 17·50 Огляд періодиків, 18·05 Про Акселя Мунте, 18·15 Від Босфору до Шангаю, 18·45 Відчит, 19·00, 19·30 Фільма та ревія (гр. пл.), 19·20 На маргінесі техн. проб (дет. турнір), 19·50, 19·55 Спорт. вістки, 20·00 Щепко й Тонько про Червоний Хрест, 20·05 Симф. концерт (музика, спів), Веч. денник, Як працюємо, 22·30 Літ. нарис: „Вибух війни", 23·05 Танкова музика.

Субота, 8. вересня 1934.

6·45 Ранішня авдиція, 7·50, 22·00 Рекламовий концерт, 11·00 Свято Холмщини, 12·03 Метеорольогічні вістки, 12·05 Огляд преси, 12·40 Арії та пісні з гр. пл., 13·00 Полудневий денник, 13·05 Концерт, 15·30 Експорт, 15·35 Економічні вістки, збіжева біржа, 15·45 Огляд новинок (гр. пл.), 16·30 Для дітей „Бочка здоровля", 17·00 Камер. концерт, 17·50 Дім і родина „Про що гуторитимемо в суботу", 18·00 Сільва рерум, мистецьке життя, 18·05 Як я віддав Стрий козакам? (Спогад з перед 20 літ Вл. Філяра), 18·15 Легка музика, 18·45 Репортаж. 19·00 Спів (Ронська, мецосопран) у супр. фортепяну, 19·20 У місті вжеснянських дітей, 19·30 Сквайрів корабель (гр. пл.), 19·50, 19·55 Спортові вістки, 20·00 Легка музика, спів (Ол. Васель), 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 Концерт симф. орхестри, фортепян, 21·45 Літературний нарис, 22·15 Танкова музика, 23·05 Театр уяви „Льожі гаумдивців" — „Наґловицька Академія", 23·35 Поважна музика з гр. пл., 23·46 Концерт жидівської рел. музики.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5.18 1/2 зол.

Німецькі марки 195·00—200·00, фр. франки 34·80—35·00, шв. франки 172·25—172·75, фунти стерлінги 26·00—26·20, австр. шилінги 98·50-99·50, чеські корони 21·70-22·00, рум. леи 39·50—41·00.

Золото: Доляри 8·92—8·95. Франки фр. 34·60—34·80 Дукати 82·30—82·70, Корони 36·30—36·80, Рублі 45·00—46·00.

Срібло: Корони 0·28, Фльорени 0·70, Рублі 1·20, Ліри італ. 45·50—46·50.

ЗБІЖЕ.

Ціни парітас Підволочиська льоко Львів

	від	до	від	до
Пшениця двір.	17·00	17·24		
Пшениця збірна			15·50	15·75
Конюшина б. нат.	80·00	100·00		
Конюшина б. в. від кан. 97%			110·00	135·00

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 6. вересня ц. р. з приводу стриманої тенденції твердих цін на масло не ставить, а кооперативам платив за:

	льоко Львів
1 л. молока	0·14 зол
1 л. сметани	0·60 „
1 к. яєць	2·45 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому 1 літра 22 сот.

Тенденція на масло стримана, попит дещо сильніший, на молоко, сметану та яйця вдержана.

Маслосоюз повідомляє, що від 7. вересня ц. р. платить своїм доставцям **за 1 кг.** живої ваги птиці, льоко подвіря птахомисарні „М. С." у Львові (вул. Б. Глованького 23):

Курята і кури	пріма	за 1 кг.	0·90	зол.
„ „	II кл.	„	0·65	„
Пантарки	пріма	„	0·95	„
Качки	I кляса	„	0·80	„
„	II „	„	0·65	„
Індики	I „	„	0·95	„
„	II „	„	0·70	„

Тенденція спокійна.

ОПОВІСТКИ

Загальні Збори Музичного Товариства в Золочеві відбудуться 15. вересня 1934 р. 277

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

КАНДИДАТ НОТАР. (асесор) з практикою переважно спадковою (сільською), добрі свідоцтва, шукає місця від зараз. Ласкаві зголошення з поданням умовин до Адміністрації під „Асесор". 257 2—3

ЗРЕДУКОВАНА УЧИТЕЛЬКА по кваліфікації шукає посади вчительки при інтелігентній родині (може бути і на провінції). Зголошення до Адміністрації під „Галька". 278 1—3

ВУГОЛЬ. — Калитяк, Байки 14, тел. 38-24. Станиславів, Колійова 2. 204 7—30

ІНСТРУКТОРА до двох учениць вищих клас — клясичного типу шукаємо на цілий рік на село. Зголошення з умовами слати до Адм. „Діла" під „Солідний". 267 2—3

НАУКА модирства на догідних умовинах в сальоні мод О. Бережницької, Пекарська 35. 272 1—2

ВІДПРОДАМ крамницю за дешеву ціну під „Набелака 14". 273 1—1

ПРИЙМУ на станцію студентки. Близько університету. Зголошення до „Діла під „Станція". 274 1—3

ОГОЛОШЕННЯ

НАДЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ УКРАЇНСЬКОГО ЛІКАРСЬКОГО Т-ВА

відбудуться дня 22. вересня в год. 18·30 у домівці Товариства при вул. Чарнецького ч. 26/І. з таким порядком нарад:
1) Зміна статута Товариства.
2) Внесення й запити.

Якщо на означену годину не явиться приписана статутом кількість членів то Збори відбудуться того самого дня в год. 19·30 з тим самим порядком нарад.

ЗА ВИДІЛ У. Л. Т.

Д-р Ю. Кордин, секретар — Д-р Л. Максимонько, голова

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.